

❧ 13. MEKTUP ❧

١٣- ﴿ الْمَكْتُوبُ الثَّلَاثَ عَشَرَ : فِي بَيَانِ عَدَمِ نِهَايَةِ الطَّرِيقِ وَمُطَابَقَةِ غُلُومِ الْحَقِيقَةِ بِغُلُومِ الشَّرِيعَةِ كَتَبَهُ إِلَى شَيْخِهِ الْمُعَظَّمِ ﴾

(الْمَعْرُوضُ) مِنْ أَقَلِّ الْعَبِيدِ أَحْمَدُ آهَ الْفُ آهَ مِنْ عَدَمِ نِهَايَةِ هَذَا الطَّرِيقِ مَعَ هَذِهِ السُّرْعَةِ فِي السَّيْرِ وَكَثْرَةِ الْإِرَادَاتِ وَالْعِنَايَاتِ وَمِنْ هَهُنَا قَالَ الْمَشَايخُ إِنَّ السَّيْرَ إِلَى اللَّهِ مَسَافَةٌ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ وَكَانَ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى "تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ" إِيمَاءً إِلَى هَذَا الْمَعْنَى وَلَمَّا انْجَرَّ الْأَمْرُ إِلَى الْيَأْسِ وَانْقَطَعَ الرَّجَاءُ لَزِمَ الْإِسْتِمْسَاكُ بِقَوْلِهِ تَعَالَى "وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ" وَكَانَ قَدْ وَقَعَ السَّيْرُ فِي الْأَشْيَاءِ مِنْذُ أَيَّامٍ وَلَمَّا غَالَ الْمُسْتَرْشِدُونَ وَالْحُوا ثَانِيًا شَرَعَتْ فِي أُمُورِهِمْ فِي الْجُمْلَةِ وَلَكِنْ لَا أَحَدٌ نَفْسِي قَابِلًا لِذَلِكَ الْمَقَامِ وَلَكِنْ أُعَلِّمُهُمْ شَيْئًا عَلَى مُقْتَضَى الْمُرُوءَةِ وَالْحَيَاءِ لِإِكْثَارِهِمْ فِي الْأَلْحَاحِ وَالْإِبْرَامِ وَقَدْ كُنْتُ فِي مَسْئَلَةِ تَوْحِيدِ الْوُجُودِ مُتَوَقِّفًا سَابِقًا كَمَا حَرَّرْتُهُ مُكْرَرًا وَكُنْتُ أَنْسِبُ الْأَفْعَالَ وَالصِّفَاتِ إِلَى الْأَصْلِ وَلَمَّا صَارَ حَقِيقَةُ الْأَمْرِ مَعْلُومًا تَرَكْتُ التَّوَقُّفَ وَوَجَدْتُ الْقَوْلَ بِأَنَّ الْكُلَّ مِنْهُ أَحْسَنَ وَرَأَيْتُ الْكَمَالَ فِيهِ أَزِيدُ مِنْهُ فِي الْقَوْلِ بِأَنَّ الْكُلَّ هُوَ وَعَلِمْتُ الْأَفْعَالَ وَالصِّفَاتِ بِلَوْنٍ آخَرَ يَعْنِي بَوَجهٍ آخَرَ وَأُرَيْتُ الْكُلَّ وَاحِدًا وَاحِدًا وَجُوزِي بِي إِلَى الْفَوْقِ وَلَمْ يَبْقَ رَيْبٌ وَلَا شُبْهَةٌ أَصْلًا وَجَاءَتِ الْكَشْفِيَّاتُ كُلُّهَا مُطَابَقَةً لِلشَّرِيعَةِ لَا مُخَالَفَةً فِيهَا لِظَاهِرِ الشَّرِيعَةِ مِقْدَارَ شَعْرَةٍ وَمَا بَيْنَهُ بَعْضُ الصُّوْفِيَّةِ مِنَ الْكَشْفِيَّاتِ الْمُخَالَفَةِ لِظَاهِرِ الشَّرِيعَةِ فَهُوَ أَمَّا مِنَ السَّهْوِ أَوْ مِنَ السَّكْرِ وَالْأَفْلَا مُخَالَفَةً بَيْنَ الْبَاطِنِ وَالظَّاهِرِ وَالْمُخَالَفَةُ إِنَّمَا تَعْرِضُ لِلنَّظَرِ فِي آثَاءِ الطَّرِيقِ فَيُحْتَاجُ إِلَى التَّوَجُّهِ وَالْجَمْعِ وَأَمَّا الْمُنْتَهَى الْحَقِيقِيُّ فَإِنَّهُ يَجِدُ الْبَاطِنَ

مُؤَافَقًا لظَاهِرِ الشَّرِيعَةِ وَالْفَرْقُ بَيْنَ مَعْرِفَةِ الْعُلَمَاءِ وَمَعْرِفَةِ الْمَشَائِخِ الْكَرَامِ هُوَ أَنَّ الْعُلَمَاءَ يَعْرِفُونَ بِالْإِسْتِدْلَالِ وَالْعِلْمِ وَالْمَشَائِخَ بِالْكَشْفِ وَالذَّوْقِ وَأَيُّ دَلِيلٍ أَذِلُّ عَلَى صِحَّةِ حَالِهِمْ مِنْ هَذِهِ الْمُطَابَقَةِ "يَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي" نَقْدُ الْوَقْتِ وَلَا أَدْرِي مَاذَا أَعْرِضُ وَقَدْ كُنْتُ مُؤَفَّقًا لِتَسْوِيدِ بَعْضِ الْأَحْوَالِ وَلَا يُمَكِّنُ تَحْرِيرُهُ فِي الْعَرَائِضِ وَلَعَلَّ فِي ذَلِكَ حِكْمَةً وَالْمَسْئُولُ أَنْ لَا تَحْرُمُوا هَذَا الْمَحْرُومَ الْمَهْجُورَ مِنَ التَّوَجُّهِ الَّذِي هُوَ لِلْعُرَبَاءِ مَبْنُولٌ وَأَنْ لَا تَتْرُكُوهُ فِي الطَّرِيقِ ﴿شِعْرٌ﴾:

وَأَلَّتْ لِهَذَا الْقَوْلِ قَدْ كُنْتُ مَبْدَأً \* فَانْ فِيهِ أَطْنَابٌ فَمِنْكَ مُسَبَّبٌ  
وَزِيَادَةٌ الْإِنْبِسَاطِ جَرَاءَةً ﴿ع﴾: عَلَى الْمَرْءِ أَنْ لَا يَجْهَلَ الذَّهْرَ طَوْرَهُ

### ﴿ TÜRKÇE ANLAMI ﴾

Bu mektup, Allah yolunun sonsuzluğu ve hakikat bilgilerinin şeriat bilgileriyle uyduğu hakkındadır. İmam-ı Rabbani bu mektubu şeyhi Muhammed Bakibillah'a yazmıştır.

Kulların en küçüğü Ahmed'in arzı o ki; bu kadar azim ve inayete, seyri sülûkteki bunca sürâte rağmen, bu yolun sonunun olmayışından ötürü binlerce defa ah olsun...

Bundan dolayıdır ki, ehlullah *seyr ilellahın* elli bin yıllık mesafede olduğunu söylemiştir. Nitekim Allah (celle celalühû) "*Melekler ve ruh ona miktarı elli bin sene olan bir günde yükselirler.*" buyurarak bu manaya işaret etmiştir. İş karamsarlığa varıp ümitsizlik baş gösterince "*(Allah) ümitler tükendikten sonra yağmuru indirip rahmetini yayandır.*" (Şûra, 28) ayetine sarılmak gerekir.

Birkaç gündür *seyr fileşya* süreci başlamıştı. Ne var ki, irşad taliplileri çoğalıp ikinci defa ısrar edince, kısmen de olsa işlerini görmeye başladım. Fakat kendimi bu makama layık bulmuyorum. Ama bunca ısrarlarına karşılık haya ve kişiliğim icabı kendilerine bir şeyler öğretmeye çalışıyorum.

Daha önce de birkaç defa belirttiğim gibi, *tevhid-i vücûdî* konusunda tereddütlerim vardı. Fîl ve sıfatları zata isnat ediyordum. İşin hakikati

ortaya çıkınca, tereddütten kurtularak "Her şey O'ndandır" sözünü daha doğru buldum. Bu sözde "Her şey O'dur" sözünden daha fazla kemal (olgunluk) gördüm. Böylece fiil ve sıfatları başka renkte, yani başka şekilde buldum. Hepsi bana tek tek gösterildi ve hepsinin üstüne çıkartıldım. Hiçbir şüphe ve tereddüt kalmadı. Nihayet bütün keşif ve zuhuratlar şeriatı uygun düştü. Bunlarda kıl kadar şeriatın dış yüzüne aykırılık yoktu. Sûfîlerin şeriatın dış yüzüne aykırı olarak sarfettikleri sözlere gelince, bunlar ya yanılğı ya da geçginlik halindedir. Aksi takdirde şeriatın iç yüzü ile dış yüzü arasında aykırılık bulunmaz. Aykırılık ancak henüz yolu tamamlamamış sûfinin bakışından kaynaklanmaktadır. Bu kimse teveccüh ve ceme muhtaçtır. Ama yolun sonuna varan sûfî bâtını, zâhire uygun bulur. Alimlerin bilgisi ile ehlullahın bilgisi arasındaki fark şudur: Alimler Hakk'ı delilleri araştırmak suretiyle ilme'l-yakin düzeyde bilirler. Ehlullah ise, O'nu keşifleri sayesinde tadararak, yaşayarak hakka'l-yakin düzeyde bilirler. Söz konusu uyumdan başka ehlullahın halinin sıhhatli olduğunu gösterecek daha açık delil hangisi olabilir? "Göğsüm daralıyor, dilim varmıyor." (Şuarâ, 13) ayeti bugünkü kazancımdır.

Ne arzedeyim bilemiyorum! Bazı hallerimi yazıya aktarmaya muvaffak olmuşum. Fakat bunları arzuhallere yazmak mümkün olmuyor. Belki bunda da bir hikmet vardır.

Tarafınızdan tek dileğim, bu terkedilmiş kulu, gariplere bəhşedilen teveccühlerinizden mahrum kılmamanız ve kendisini bu yola yalnız bırakmamanızdır.

*Bu sözün başlanmasına sen sebep oldun,*

*Bu sözde uzunluk vardır, müsebbep de sendendir. (Şiir).*

Sözü uzatmak edebe aykırıdır.

*Kişiyi ebediyen haddini bilmek yaraşır. (Mısra).*

### KELİME ANLAMI

13. فِي بَيَانِ عَدَمِ نِهَايَةِ (Ne hakîkatıdır?) On üçüncü mektup الْمَكْتُوبُ الثَّلَاثُ عَشَرَ : <

الطَّرِيقِ Bu yolun sonunun olmadığıнын beyanı وَمُطَابَقَةِ عُلُومِ الْحَقِيقَةِ Ve hakîkat

ilimlerinin örtüşmesi hakkındadır (Neyse?) كِتَابَةُ الشَّرِيعَةِ Şeriat ilimleriyle

İmâm-ı Rabbânî bunu yazmıştır (Nime?) إِلَى شَيْخِهِ الْمُعَظَّمِ Büyük Şeyhine >

آءَ الْفُ كulların en küçüğü Ahmed'ten (Arzuhal) (Nâiden?) مَنْ أَقَلَّ الْعَبِيدِ أَحْمَدُ (المَعْرُوضُ)  
 Bu yolun sonunun مِنْ عَدَمِ نِهَآيَةِ هَٰذَا الطَّرِيقِ (Nâiden dolay?) Binlerce defa ah olsun  
 فِي السَّيْرِ (Nâiden?) Bu sürate rağmen مَعَ هَذِهِ السَّرْعَةِ (Nâiden?) olmayışından dolayı  
 Azmin ve İlâhî yardımın çokluğuna وَكَثْرَةِ الْإِرَادَاتِ وَالْعِنَايَاتِ (Dâfi?) Manevi ilerleyişteki  
 Bu noktadan hareketle قَالَ الْمَشَآيِخُ (Nâiden?) وَمِنْ هَهُنَا rağmen  
 Elli bin senelik mesafededir مَسَافَةُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ (Nâiden?) Şüphesiz Seyr-i İlallah  
 "تَعْرِجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ" (Nâiden?) Allâh-ü Teâla şu sözünde فِي قَوْلِهِ تَعَالَى (Nâiden?) Vardır  
 Bir gün içinde فِي يَوْمٍ (Nâiden?) Ona (Nâiden?) "Melekler ve ruh yükselir (Nâiden?)  
 Elli bin senedir" (Nâiden?) "O günün miktarı (Nâiden?) "مِقْدَارُهُ  
 (Nâiden?) Bu manaya إِلَى هَٰذَا الْمَعْنَى (Nâiden?) Bir işaret  
 Sarılmak gerekir (Nâiden?) لَزِمَ الْإِسْتِمْسَاكُ Ve ümit kesilince وَانْقَطَعَ الرَّجَاءُ Yeise  
 "O Allah ki; الْغَيْثُ" (Nâiden?) وَهُوَ الَّذِي Allâh-ü Teâla'nın şu sözüne بِقَوْلِهِ تَعَالَى  
 İnsanlar ümit kestikten sonra مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا (Nâiden?) Yağmuru indirir  
 Eşyada فِي الْأَشْيَاءِ (Nâiden?) Meydana gelmişti وَكَانَ قَدْ وَقَعَ "Ve rahmetini yayar"  
 Birkaç gündür مِنْذُ أَيَّامٍ (Nâiden?) Ne وَلَمَّا غَالَ الْمُسْتَرْشِدُونَ  
 Ve ikinci kez ısrarda bulundular وَاللَّحُوا ثَانِيًا  
 Kısmen فِي الْجُمْلَةِ (Nâiden?) Onların işlerine başladım / koyuldum شَرَعْتُ فِي أُمُورِهِمْ  
 Bu makama layık قَابِلًا لِذَلِكَ الْمَقَامِ (Nâiden?) Ne var ki kendimi bulmuyorum  
 Bir şey (Nâiden?) شَيْئًا (Nâiden?) Ancak onlara öğretiyorum  
 Artımlarına karşılık (Nâiden?) لِإِكْتَارِهِمْ (Nâiden?) Kişiliğim ve hayamdan ötürü  
 Ben idim (Nâiden?) وَقَدْ كُنْتُ Israr ve zorlamayı فِي الْإِلْحَاحِ وَالْإِثْرَامِ  
 Geçmişte duraksamış مَتَوَقِّفًا سَابِقًا (Nâiden?) Vahdet-i Vücûd meselesinde  
 Bağlıyordum (Nâiden?) وَكَانْتُ أَنْسِبُ Defalarca yazdığım gibi حَرَرْتُهُ مُكَرَّرًا  
 Ne zaman ki işin وَكَانَ صَارَ حَقِيقَةً الْأَمْرِ (Nâiden?) Asıla / zâta إِلَى الْأَصْلِ (Nâiden?) Fiilleri ve sıfatları  
 Duraksamadan / tereddütten vazgeçtim تَرَكْتُ التَّوَقُّفَ (Nâiden?) معلûma  
 "Her şey ondandır" (Nâiden?) بِأَنَّ الْكُلَّ مِنْهُ (Nâiden?) Demeyi buldum وَوَجَدْتُ الْقَوْلَ



hallerimi karalamaya وَلَا يُمْكِنُ Mümkün olmuyor (Nedir?) Onları arzuhallere yazmak وَلَعَلَّ فِي ذَلِكَ Belki de bunda vardır (Nedir?) Bir hikmet حِكْمَةٌ Bu هَذَا الْمَحْرُومُ الْمَهْجُورُ (Nedir?) Dileğim أَن لَا تَحْرِمُوا Mahrum etmemenizdir (Nedir?) O teveccühünüzden ki; هُوَ لِلْغُرَبَاءِ O nasipsiz kulu (Nedir?) O تَرَكُوهُ O gariplere verilmiştir (Dileğim daha nedir?) Mَبْنُورٌ O nasipsiz kulu yalnız bırakmamanızdır (Nedir?) فِي الطَّرِيقِ Manevi yolda ﴿شِعْرٌ﴾ : Şiir:

فَإِنْ فِيهِ Eğer onda varsa قَدْ كُنْتَ مَبْدَأً Neden oldun Sen bu söze وَأَنْتَ لِهَذَا الْقَوْلِ (Nedir?) فَمِنْكَ مُسَبِّبٌ Sebebi senden kaynaklanmaktadır Gereksiz uzatma اِطْنَابٌ (Nedir?)

﴿ع﴾ : Mısra: حِرَاءَةٌ Cüretkârlıktır SÖZÜN FAZLA GENİŞLEMESİ وَزِيَادَةُ الْإِبْسَاطِ (Nedir?) طَوْرُهُ (Nedir?) HİÇBİR ZAMAN UNUTMAMASI أَن لَا يَجْهَلَ الدَّهْرَ (Nedir?) KİŞİYE GEREKİR عَلَى الْمَرْءِ Haddini

